

Stručni rad

NASTAVA IZVAN UČIONICE: »UPOZNAJMO DRŽAVE EU«

Suzana Petek, profesorica povijesti i geografije

OŠ Cirkulane-Zavrč

Sažetak

Učitelji geografije i povijesti uvijek imamo težak zadatak učenicima približiti predmet da je i njima zanimljiv. Danas znamo da su upravo iskustva koja nas obogaćuju i snažno se utiskuju u naše sjećanje. Stoga suvremene metode poučavanja, posebno iskustveno učenje, u tome igraju važnu ulogu. Stoga u Osnovnoj školi Cirkulane-Zavrč svake godine sudjelujemo u projektu u kojem sudjeluju učenici. Upoznajmo države EU tradicionalni je projekt koji je prerastao u događaj. Taj se svake godine odvija u dvorištu minoritskog samostana ili ispred gradske vijećnice na Ptuju i na području »Europarka« u parku, odmah na ulazu u staru gradsku jezgru. Manifestacija se već 15 godina održava povodom Dana Europe odnosno prve subote u svibnju. Djeca iz svih ptujskih vrtića te učenici iz svih osnovnih i srednjih škola s područja upravne jedinice Ptuj i Učeničkog doma Ptuj predstavljaju obilježja zemalja iz EU. Naša se škola svake godine predstavlja s Grčkom i njezinim karakteristikama; učenici predstavljaju »usvojenu« zemlju kroz nastupe, pjevanje, sviranje, skečeve i proizvode, gastronomiju te degustaciju na štandovima. Manifestaciju svake godine posjeti također jedan od zastupnika u Europskom parlamentu koji podiže europsku zastavu u »Europarku«, a sudionici puštaju plave balone s oznakom EU.

ključne riječi: iskustveno učenje, EU projekti, geografija i povijest, suvremene metode poučavanja, terensko učenje

1. UVOD

U prošlosti je učenje značilo samo pamćenje određenih sadržaja i podataka, a danas učenje znači proces izgradnje i osmišljavanja znanja. Učenici su u današnje vrijeme znatiželjniji i vještiji u novim načinima rada. Učitelji moramo biti svjesni da više nismo samo oni koji prenosimo znanje, nego također organiziramo rad u učionici ili na terenu. Također trebamo biti savjetnici koji usmjeravamo rad učenika. Pogotovo u nastavi geografije ili povijesti možemo koristiti takav način učenja i prihvaćanja znanja, koji se može prevladati metodama i oblicima rada koji omogućuju interaktivni odnos između učenika te učitelja i učenika [4].

Projekti i manifestacije su takve učionice na otvorenom, gdje učenicima pružamo priliku da razmišljaju, uče ih odgovornosti i jačaju svoje komunikacijske vještine kroz razne metode i oblike rada. Istodobno među učenicima uspostavimo osjećaj povjerenja i samovrednovanja.

2. POTICANJE UČENIKA NA RAD IZVAN UČIONICE

2.1. OPIS PROJEKTA UPOZNAJMO ZEMLJE EU

Prezentacija europskih zemalja u okviru projekta Upoznajmo zemlje EU projekt je koji obilježava pristup Slovenije Europskoj uniji. Svake godine prve subote u svibnju osnovne i srednje škole organiziraju prezentacijski program zemalja EU-a na kojem škole predstavljaju pojedine zemlje. Manifestacija se održava na Ptuju, u dvorištu minoritskog samostana sv. Petra i Pavla. Pojedine škole dobivaju štand koji unaprijed opremaju svojim rekvizitima. Zemlje su unaprijed dodijeljene odnosno »usvojene«, a osnovna škola Cirkulane-Zavrč predstavlja Grčku od samih početaka. Grčka je država u južnoj Europi koja ima bogatu tradiciju, izvanrednu povijest i raznoliku kulturu. Svake godine prezentacije su usredotočene na jedno područje. Program se sastoji od prezentacije i kulturnog programa. U prvom dijelu učenici se predstavljaju na štandovima, posjetiteljima nude sve informacije, objase karakteristike i istovremeno usavršavaju svoje komunikacijske vještine. Simulacija i igranje uloga ovdje dolaze do izražaja jer se učenici uživljavaju u osobnosti ili

turističke predstavnike, a cilj im je ostaviti što bolji dojam na posjetitelje. Do sada smo na štandu i kroz natupe predstavili grčku povijest, kulturu, poznate osobe, bogove, gastronomiju, turizam, sport itd. Kroz desetljeće sudjelovanja u projektu uključili smo učenike mnogih generacija. Učenici pripremaju kulturni program prema odabranoj temi, a zatim se predstavljaju na pozornici.

2.2. ZAŠTO JE U OVOM PROJEKTU ISKUSTVENO UČENJE U PRVOM PLANU?

Upoznajmo zemlje EU važan je projekt u kojem učenici sudjeluju i upoznaju zemlje Europske unije. Pritom stječu znanje o kulturi, običajima i karakteristikama određene zemlje. Važne su metode i načini rada s kojima je potrebno uključiti učenike u takvu suradnju. Walter i Marks, koje citira Požarnikova [2], kažu da se sljedeći elementi smatraju jednim od središnjih metoda iskustvenog učenja, iz čega također proizlazimo u pripremi takvog sudjelovanja na manifestaciji:

- Grupna interakcija: rad u grupi za provođenje projekta neophodan je i nužan jer se radi o prilagodbi; grupa uključuje nekoliko učenika koji žele aktivno sudjelovati u provedbi projekta.
- Simulacija i igranje uloga kao modela ili prezentacije pojedinih isječaka ljudskog iskustva; učenici su preuzeli određene grčke likove, ikone, ličnosti i druge prezentacijske elemente te se uživjeli u njih.
- Strukturirane vježbe odnosno zadaci: učenici uvijek imaju pripremljene zadatke s kojima pobliže upoznaju određeno područje grčke kulture, povijesti, umjetnosti (bilo na satovima turističkog obrazovanja, povijesti ili geografije).
- Igranje uloga: unaprijed dogovoreno predstavljanje važnih uloga prilikom predstavljanja Grčke, priprema teksta, odjeće, uživljavanje.
- Pokreti tijela, uključujući metode opuštanja: u prezentaciju uvijek uključujemo ples, sportske aktivnosti; prezentacija je uvijek orijentirana na kretanje.
- Promatranje procesa: učenici mogu vidjeti i doživjeti prezentacije drugih učenika, škola, odnosno drugih zemalja, tako da imaju lakši uvid u usporedbu.
- Fantaziranje ili tzv. unutarnje gledanje: želje, savjeti i prijedlozi učenika uvijek su dobrodošli jer doprinose još većim izazovima i uče odgovornosti.
- Klasične metode.

2.3. OSNOVNA ŠKOLA CIRKULANE-ZAVRČ U PROJEKTU: KAKO SMO DO SADA PREDSTAVILI GRČKU?

Iskustveno učenje i našu učionicu na otvorenom predstaviti ćemo na temelju prethodnog iskustva sudjelovanja u projektu.

Godine 2010. pripremili smo prezentaciju tipične grčke kuhinje. Učenici su potražili osnovne sastojke grčke kuhinje, a na štandu su sa zanimanjem predstavili i pojedine recepte koje smo također ponudili posjetiteljima.

Slika 1: Grčka kuhinja.

U 2011. godini predstavili smo najvažnije ličnosti. Usredotočili smo se na grčke mislioe i važne povijesne ličnosti, a oslanjali smo se i na razvoj različitih znanosti u antičkom razdoblju. Ovdje su učenici iznijeli svoje dosadašnje znanje iz povijesti i predstavili poznate grčke matematičare, filozofe i druge. Usredotočili su se na Pitagoru i razvoj grčke abecede. Izrađivali su plakate,

mentalne mape i prezentacijske sheme.

Slika 2: Grčki mislioci i grčke znanosti.

Godine 2014. predstavili smo Grčku u okviru njezinih kulturnih znamenitosti. Znamo da je grčka kultura izuzetno bogata, posebno njezino antičko razdoblje, zbog toga su učenici imali na raspolaganju puno materijala. Puno smo sati proveli stvarajući rekvizite na temu antičke Grčke. Grupna dinamika vrlo je važna u

pripremi za ovu vrstu terenskog učenja. Stoga su učenici najprije međusobno skupili ideje o tome što uopće pripremiti. Izradili su atensku Akropolu, kip božice Atene, sliku

lijepog Zeusa, maketu grčkog broda, grčko kazalište i letke s informacijama za posjetitelje.

Slika 4: Reklamni letak.

Slika 3: Izrada Ateninog hrama.

Slika 5: Putokazi antičkih mjesta u Grčkoj.

Godine 2017. morali smo predstaviti povijest i tradiciju »usvojene« zemlje Grčke. Pripreme za prezentaciju grčke povijesti trajale su dugo. Uz pomoć elektroničkih izvora, osobnih iskustava učenika, literature i do sada stečenog znanja, učenici osmih razreda izradili su plakate na temu grčkih bogova. Studenti su uključili puno fotografija i istaknuli ključne pojmove (ovdje su upotrijebili stečeno znanje iz geografije i povijesti). Izradili su sliku zgodnog Orfeja i ljepotice Euridike te se u mislima preselili u staru Grčku. Tako je stvorena maketa grčkog kazališta. Uživjeli su se u grčke junake, priče i mitove, poznate cijelom svijetu te ih uz pomoć naučene simulacije također predstavili.

Pri tome je važnu ulogu odigrala također tradicionalna grčka odjeća koja se pobrinula za veći učinak uživljanja u ulogu. Učenici osmih razreda također su naučili ples u kojem su živali jer je kretanje jedna od središnjih metoda iskustvenog učenja. Učenici su prethodno doživjeli i vidjeli nastupe i prezentacije drugih učenika, zbog toga su se mogli još bolje uživjeti u prezentaciju. Također su naučili fiktivno razmišljati, što je jedan od središnjih misaonih procesa u učenju. Izradili su također letke u kojima su

predstavljene najvažnije priče iz stare Grčke, a posjetitelji su ih mogli također pročitati i uzeti.

Slika 6: Prezentacija narodnih nošnji, igara uloga i simulacija.

Slika 8: Zeus i Afrodita: Prikaz grčkih bogova.

Slika 7: Prezentacija grčkog plesa.

U 2018. godini predstavili smo sport u Grčkoj. Ovogodišnja tema je sportski orijentirana, zbog toga su učenici morali pribjeći različitim tehnikama učenja. Kao učiteljica mentorica, morala sam pomagati učenicima jer je sport u Grčkoj učenicima manje poznata tema. Općenito, prema definiciji Poljakovih metoda, pribjegla sam različitim nastavnim metodama, posebno središnjim nastavnim metodama. Najviše se istaknula demonstracijska nastavna metoda koja je bila neizravna [3]. Pokazala sam pojedino gradivo o povijesti Olimpijskih igara. Učenici su sami povukli paralele s aktualnim sportovima. Također smo se usredotočili na Grčku kao kolijevku Olimpijskih igara i pogledali brojne audio-vizualne povijesne izvore koji svjedoče o iznimnosti i važnosti Grčke i sporta. Najprije smo zajedno s učenicima pokušali sagledati povijest, a zatim aktualizirati sport uz pomoć današnjeg načina izvođenja Olimpijskih igara.

Slika 9: Vaza na kojoj smo prikazali stari olimpijski sport.

U 2019. godini otišli smo korak dalje jer smo morali predstaviti poduzetništvo odabrane zemlje. Ovogodišnja tema projekta bila je naime »Prepoznatljive tvrtke država članica EU«. S učenicima smo vrlo dugo razmišljali što bi privuklo prolaznike i pale su odlične ideje. Na kraju su učenici predložili turistički sektor jer je najvažniji segment uslužnog sektora turizam, koji predstavlja važan izvor prihoda. Zajedno sa svojim mentorima, učenici OŠ Cirkulane-Zavrč snimili su reklamni spot u kojem su upotrijebili GREEK TRAVEL AGENCY – turističku agenciju koja ih vodi u svijet prelijepe Grčke. Ovdje je upotrijebljeno puno metoda iskustvenog učenja. Najprije su učenici morali upotrijebiti maštu te se usredotočiti na stvaranje poduzeća koji će u grčke turističke znamenitosti privući brojne turiste. Uslijedila je igra uloga; turistički vodič morao je privući interesente, zbog toga su se uživjeli također u turiste i razmišljali što bi njih privuklo. Izradili su turističku brošuru, samoinicijativno sastavili tekst i kroz simulaciju naučili prodati uspješan turistički aranžman. Snimili su i kratki prezentacijski video koji je na Mestnom trgu na Ptuj izazvao oduševljenje i privukao brojne posjetitelje. Regionalna obrtničko-poduzetnička komora Ptuj i Fond za obrazovanje radnika kod samostalnih poduzetnika Ptuj prepoznali su naš prezentacijski video kao najbolji te smo nagrađeni

novčanom nagradom. Učenicima je to predstavljalo odličnu motivaciju te se vrlo rado pridruže ovom projektu. Bilo nam je lijepo na Mestnom trgu. U »turistični agenciji« vladalo je veliko zanimanje za Grčku [5].

3. ZAKLJUČAK

Učitelji nastojimo da se takvi projekti nastave jer ističu suvremene nastavne metode i ciljeve koji učeniku ostaju u sjećanju. Jarvis dodaje da je prva faza iskustva kontakt s vanjskim svijetom, a u tom smislu učenje se razumije kao iskustveno učenje. Upravo zbog takvih aktivnosti učenika, u kojima potonji djeluju, ne trebamo se u budućnosti bojati da će se važnost i primjena iskustvenog učenja odnosno njegovih metoda i oblika rada u školskom prostoru smanjiti [1].

Ovakav način podučavanja donosi brojne koristi. Potaknimo zanimanje učenika i proširimo njihovo znanje. Vidimo da nas na svakom životnom koraku prate različita iskustva, a prema takvim opažanjima važnost iskustvenog učenja samo će se povećavati.

4. LITERATURA

- [1] Jarvis, P. (2003). Izkustveno učenje in pomen izkušnje. *Sodobna pedagogika*, 54 (1), str. 94–103.
- [2] Marentič Požarnik, B. (2000). *Psihologija učenja in pouka*. Ljubljana, DZS.
- [3] Poljak, V. (1989): *Didaktika*. Zagreb, Školska knjiga.
- [4] Potočnik, D. (2017). Sodobne učne metode pri pouku zgodovine. *Annales. Series historia et sociologia*, svezak 27, broj 4, str. 837–850.
- [5] <https://www.cirkulane-zavrc.si/2019/05/13/15-obljetnica-vstopa-slovenije-v-evropsko-unijo/>, pridobljeno dne 22. 4. 2021.